

اعتباریابی مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی» برای دانشجویان

دکتر علی رضا عظیم پور^۱

استادیار روان‌شناسی دانشگاه سلمان فارسی کازرون

دکتر عبدالکاظم نیسی

دانشیار روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

دکتر منیجه شهنی بیلاق

استاد تمام روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

دکتر نسرین ارشدی

استادیار روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

دکتر کیومرث بشلیده

استادیار روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

چکیده

هویت اخلاقی خود پنداره‌ای است که حول ارزش‌های اخلاقی شکل گرفته و مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی» (آکویینو و رید، ۲۰۰۲) آزمونی است که این سازه را با دو بعد درونی‌سازی و برونی‌سازی می‌سنجد. در این تحقیق ابتدا این مقیاس از حیث روایی ترجمه و روایی صوری مورد بحث و اصلاح واقع شد. از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای ۱۸۰ دانشجوی کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز به این آزمون و دو گویه‌ی اضافه و هم‌چنین به آزمون‌هایی برای سنجش دین‌داری (آرین، ۱۳۷۷)، همدلی (بار-آن، ۱۹۹۷) و مقبول‌نمایی اجتماعی (کران و مارلو، ۱۹۶۰) پاسخ گفتند. علاوه بر این، نمونه‌ای متشکل از ۳۲ دانشجو بعد از ۵۵ روز برای بازآزمایی انتخاب شدند. نتایج تحلیل عامل تأییدی مؤید مدل اندازه‌گیری این مقیاس بود. به علاوه رابطه‌ی معنی‌دار با گویه‌های اضافه مؤید روایی ملاکی و رابطه‌ی معنی‌دار با همدلی و دین‌داری مؤید روایی همگرایی این مقیاس بود. پایایی این مقیاس از طریق همسانی درونی (درونی‌سازی: ۰/۷۷۶، نمادی‌سازی: ۰/۷۷۶)

۱. نویسنده مسئول.

و بازآزمایی (درونی‌سازی: ۰/۵۰۵، نمادی‌سازی: ۰/۳۶۴) تأیید شد. البته روایی واگرای این مقیاس به دلیل رابطه‌ی معنی‌دار با مقبول‌نمایی اجتماعی تأیید نشد. در نتیجه، توصیه می‌شود که با توجه به رابطه‌ی این مقیاس با مقبول‌نمایی اجتماعی در کنار استفاده از این مقیاس، از مقیاسی برای سنجش مقبول‌نمایی جهت تفکیک‌های آماری استفاده شود.

واژه‌های کلیدی: مقیاس اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی، دین‌داری، همدلی، مقبول‌نمایی اجتماعی.

مقدمه

در روان‌شناسی اخلاق تا سال‌ها به علت تسلط رویکرد رشدنگر شناختی^۱ کلبِرگ^۲، اخلاقیات در افراد صرفاً بر اساس استدلال‌های آن‌ها بررسی می‌شد (هاردی و کارلو^۳، ۲۰۰۵). این در حالی است که انبوهی از تحقیقات نگاه به استدلال‌های اخلاقی، به عنوان‌یگانه پیش‌بین رفتار اخلاقی را ناکافی دانسته و پیشایندهای دیگری را پیشنهاد می‌کنند (هاردی، ۲۰۰۶). یکی از این پیشایندها که بسیاری از تحقیقات توانسته‌اند اهمیت آن را در پیش‌بینی رفتار اخلاقی نشان دهند، هویت اخلاقی^۴ است (پنر، داویدو، پیلیاوین و شرودر^۵، ۲۰۰۵).

در طول تاریخ فلسفه‌ی اخلاق، نگاه به انسان اخلاقی به جای نگاه به رفتاریا استدلال اخلاقی همواره علاقمندان خاص خود را داشته است. پیشگام این نگاه را شاید بتوان فلاسفه‌ی یونانی و به ویژه ارسطو دانست (هولمز، ترجمه‌ی علیا، ۱۳۸۵). در روان‌شناسی اخلاق، اما نگاه به صفات یا منش‌های اخلاقی به علت تبیین‌های موقعیتی از یک سو و احاطه‌ی رویکرد رشدنگر شناختی از سوی دیگر، با محدودیت و تردید همراه بوده است (دوریس^۶ و استیچ^۷، ۲۰۰۶). به تدریج، برخی از تحقیقات رشدنگر توانستند ثبات رفتارهای اخلاقی در طول عمر و بسیاری از تحقیقات نیز توانستند تفاوت پاسخ‌دهی در رفتارهای اخلاقی انسان‌های مختلف در موقعیت‌های یکسان، را نشان دهند (ایزنبرگ^۸، کارلو، مورفی و ونکورت^۱، ۱۹۹۵).

1. cognitive developmentalism
2. Kohlberg
3. Hardy & Carlo
4. moral identity
5. Penner, Dovidio, Piliavin & Schroeder
6. Doris
7. Stich
8. Eisenberg

ایزنبِرگ، گوذری^۲، مورفی، شپارد، کومبرلند^۳ و کارلو، ۱۹۹۹؛ ایزنبِرگ و موریس^۴، ایزنبِرگ، گوذری، مورفی و شپارد، ۲۰۰۵). این نتایج از تأیید نگاه به اخلاقیات به عنوان مؤلفه‌ای گرایشی^۵ (شخصیتی) حکایت می‌کند (دوریس و استیج، ۲۰۰۶).

مطالعه‌ی بسیاری از افرادی که اسوه‌ی اخلاقی به شمار می‌رفتند یا افرادی که دست به از خودگذشتگی‌های بزرگ زده بودند، نشان داد که رشد استدلال‌های اخلاقی نمی‌توانست این افراد را از افراد معمولی تمایز دهد (آرنولد^۶، ۲۰۰۰). در نتیجه، محققان در پیش‌بینی رفتارهای جامعه‌یار^۷ یا اخلاقی، مؤلفه‌های دیگری را پی‌گیری کردند. برخی تفکر شهودی را به جای استدلال‌های تأملی^۸ مد نظر کلبرگ عامل تمایزبخش دانستند (مثل سانستین^۹، ۲۰۰۵)، برخی بر هیجان‌های اخلاقی مثل احساس گناه، شرم، غیرت، عشق و به ویژه هم‌دلی و هم‌دردی تأکید کردند (هابنر، دیوئر و هاوسر^{۱۰}، ۲۰۰۸) و برخی بر ارزش‌ها و نظام اعتقادی افراد متمرکز شدند؛ نگاه به هویت اخلاقی در واقع نگاه به ارزش‌ها و اصول افراد را شامل می‌شود (شائو^{۱۱}، آکوینو، فریمن^{۱۲}، ۲۰۰۸).

اریکسون معتقد بود که هویت در محوری‌ترین بخش وجود فرد دارد که شامل حقیقت وجودی فرد است. (آکوینو^{۱۳} و رید^{۱۴}، ۲۰۰۲). هر چند مفهوم هویت و هویت‌جویی از دل رویکرد نو روان‌تحلیل‌گرایانه‌ی اریکسون سربرآورد (کار، ترجمه‌ی شریفی، ۱۳۸۷)، امروزه به این مفهوم در رویکرد شناخت‌نگر اجتماعی^{۱۵} توجه می‌شود. در واقع با نگاه شناخت‌نگر

1. Murphy, Van Court
2. Guthrie
3. Shepard, Cumberland
4. Morris
5. dispositional
6. Arnold
7. Prosocial behavior
8. deliberative
9. Sunstein
10. Hauser, Dwyer & Huebner
11. Shao
12. Freeman
13. Aquino
14. Reed
15. social cognitive theory

اجتماعی می‌توان هویت را ساختاری ذهنی دانست که به عنوان سامان‌های^۱ خودتنظیمی عمل می‌کند. سامان‌های که رفتار را برانگیخته و هدایت می‌کند (هاردی و کیسلینگ^۲، ۲۰۰۶).

هویت اخلاقی را می‌توان به عنوان خودپنداره‌ای تعریف کرد که حول مجموعه‌ای از صفات اخلاقی شکل گرفته است (آکوینو و رید، ۲۰۰۲) به عبارتی دیگر، هویت اخلاقی سازه‌ای است که تعهد به اصول و ارزش‌های اخلاقی را نشان می‌دهد (هاردی، باتاچریجی^۳، رید، آکوینو، ۲۰۱۰). مفهوم هویت اخلاقی سازه‌ای است که برای اولین بار توسط بلاسی (۱۹۸۳)، به نقل از شائو و همکاران، (۲۰۰۸) مطرح شده و در بسیاری از تحقیقات توانسته رفتار جامعه‌یار (اخلاقی) را پیش‌بینی کند. هویت اخلاقی را می‌توان در قالب دو رویکرد بررسی کرد؛ یکی رویکرد مبتنی بر صفت^۴ و منش^۵ که رویکرد اولیه به هویت اخلاقی و منسوب به بلاسی^۶ است و دیگری که رویکرد متأخرتر شناخت‌نگر اجتماعی^۷ به هویت اخلاقی و منسوب به آکوینو و رید است (شائو و همکاران، ۲۰۰۸).

رویکرد صفت‌نگر بلاسی بر اساس سه پیش فرض استوار است: نخست این که افراد نه تنها در یک موقعیت درباره‌ی این که چه چیزی خوب یا درست است قضاوت می‌کنند؛ بلکه باید درباره‌ی این که آیا آن‌ها مسئولیتی در قبال آن موقعیت دارند نیز به قضاوت پردازند. دوم آن که ملاک و شاخص قضاوت اخلاقی از هویت اخلاقی افراد برمی‌خیزد که عبارت است از میزان اهمیت صفات اخلاقی برای خویشتن افراد (مارسلین^۸، والکر^۹، ماتوسا^{۱۰}، ۲۰۰۴). این بدین معناست که آرمان خوب بودن و شخصی اخلاقی بودن ممکن است واجد سطوح متفاوتی از محوریت در خودپنداره‌ی افراد باشد. در واقع، بلاسی پیشنهاد می‌کند که صرف داشتن هویتی خاص تمام قضیه نیست. در مقابل، میزان اهمیت برای خویشتن^{۱۱} هویتی خاص - و در

1. system
2. kislning
3. Bhattacharjee
4. trait
5. character
6. Blasi
7. social cognitive
8. Maclean
9. Walker
10. Matsuba
11. self importance

نتیجه قدرت انگیزشی آن- است که ممکن است در طول زمان تغییر کند (آکوینو و رید، ۲۰۰۲).

سومین پیش فرض بلاسی عبارت است از تمایل افراد برای همسانی با خویشان، که جنبه‌ی انگیزشی و برانگیزاننده‌ی اعمال اخلاقی را موجب می‌شود. به عبارتی فردی که هویت اخلاقی را در خود درونی کرده و صفات مرتبط با هویت اخلاقی بخش مهمی از خود پنداره‌ی او را تشکیل می‌دهد، وقتی می‌کوشد تا همسان با خود پنداره‌اش عمل کند، رفتاری اخلاقی را از خود بروز می‌دهد (شائو و همکاران، ۲۰۰۸). بلاسی در عین حال فرض کرد که هویت‌های اخلاقی افراد می‌تواند در محتوا با هم متفاوت باشد. مثلاً در حالی که محوریت هویت فردی ممکن است با دل‌سوزی و ترحم تشکیل شود، برای فردی دیگر انصاف و عدالت واجد محوریت است. در تحلیل بلاسی پیشنهاد می‌شود هر چند صفات غیررشدنگر متفاوتی را می‌توان برای هویت اخلاقی‌یگانه‌ی هر فرد لحاظ کرد؛ اما مجموعه‌ای از صفات اخلاقی مشترک وجود دارد که احتمالاً در تعاریف از خویشان^۱ اخلاقی بیش‌تر افراد دارای محوریت است (آکوینو و رید، ۲۰۰۲).

هویت اخلاقی در تلقی شناخت‌نگر اجتماعی از بسیاری جنبه‌ها شبیه رویکرد صفت‌نگر بلاسی است. با این تفاوت که در این رویکرد تلاش می‌شود تا این سازه از چشم‌انداز اصطلاحات شناختی مثل طرحواره‌ها، دسترسی‌پذیری شناختی، خودتنظیمی و یادگیری مشاهده‌ای تبیین شود (آکوینو، فریمن، رید، لیب^۲، فلبس^۳، ۲۰۰۹). به علاوه در این رویکرد نشان داده شده که می‌توان هویت اخلاقی افراد را تحریک کرد. یعنی حتی اگر طرحواره‌های اخلاقی برای افراد به لحاظ شناختی در دسترس نباشند، مشاهده‌ی یک اسوه‌ی اخلاقی یا برخی نشانه‌های اخلاقی به تحریک هویت اخلاقی و بروز رفتار اخلاقی منتهی می‌شود. با همین چشم‌انداز شناختی-اجتماعی آکوینو، رید، تائو، فریمن (۲۰۰۷) نشان دادند که تحریک

1. self definitions
2. Lim
3. Felps

هویت اخلاقی می‌تواند از آثار معافیت‌طلبی اخلاقی^۱ (نوعی اهمال در کمک‌رسانی) بکاهد و در برابر تخطی‌های اخلاقی نوعی هیجان منفی ایجاد کند.

یکی از عوامل مؤثر بر شکل‌گیری هویت اخلاقی، دین‌داری و تعلیمات مذهبی است (مارسلین، والکر، ماتسوبا، ۲۰۰۴). هارت^۲ و فجلی^۳ (۱۹۹۵؛ به نقل از فارو^۴، نایت^۵ و وایت^۶، ۲۰۰۴) مشاهداتی را انجام دادند که در آن از نقش مثبت مذهب در زندگی جوانانی که به خاطر تعهدات قابل ملاحظه‌ی خود به مراقبت و کمک‌رسانی متمایز شده بودند، می‌گفت. مهم‌تری یافته‌ی تحقیق آن‌ها رابطه‌ی بین دین‌داری، هویت و تعهدات اخلاقی بود. برای بسیاری از آزمودنی‌های تحقیق یادشده، رفتارها نگرش‌ها و ارزش‌های کمک‌رسانی مستقل از معنویت تلقی نمی‌شد و در عوض تمام جنبه‌های اخلاقیات آزمودنی‌ها توسط باورها و تجربه‌های مذهبی‌شان دستور می‌گرفت (فارو، نایت و وایت، ۲۰۰۴) برخی محققان اما پیشنهاد می‌کنند که ارتباط پیچیده‌ای بین دو سازه‌ی هویت اخلاقی و دین‌داری وجود دارد. بر اساس نظر برخی پژوهشگران، مفاهیم انسان اخلاقی و انسان مذهبی تا حدی دارای هم‌پوشی هستند؛ اما هم‌معنی نیستند (آکوینو و رید، ۲۰۰۰). بر اساس تحقیقات گذشته، انتظار این است که دین‌داری با هر دو زیر مقیاس هویت اخلاقی در ارتباط باشد.

یکی دیگر از متغیرهایی که با ملاحظات اخلاقی در ارتباط بوده و می‌تواند به نحوی شکل‌گیری هویت اخلاقی را تبیین کند، هیجانان اخلاقی و به ویژه هم‌دلی است (پیلیاوین^۷ و چارنگ^۸، ۱۹۹۰). آکوینو و رید و (۲۰۰۷) از تحقیق خود نتیجه گرفتند که هویت اخلاقی می‌تواند رابطه‌ی هیجانان (مثل هم‌دلی) و رفتارهای اخلاقی را میانجیگری کند. هافمن^۹ (۱۹۸۷؛ به نقل از ایزنبرگ و موریس، ۲۰۰۱) پیشنهاد کرد که هم‌دلی در رشد اصول اخلاقی مشارکت دارد. همسان با همین مفهوم، باتسون (۱۹۹۵؛ به نقل از ایزنبرگ و موریس، ۲۰۰۱) به

1. moral disengagement
2. Hart
3. Fegly
4. Furrow
5. King
6. White
7. Piliavin
8. Charng
9. Hoffman

این نتیجه رسید که القای هم‌دردی (پاسخی مرتبط با هم‌دلی) به دیگر افراد، ارزش قایل شدن برای آسایش دیگران را در افراد بالا می‌برد و این ارزش قایل شدن، بعد از این که هم‌دردی فرونشست نیز تداوم می‌یابد. بر این اساس، می‌توان پیش‌بینی کرد که مقیاس هویت اخلاقی باید با مقیاس‌های هم‌دلی دارای رابطه باشد. لذا انتظار این است که زیرمقیاس‌های هویت اخلاقی با هم‌دلی در ارتباط باشند.

مقیاس‌های خودسنجی ممکن است با سازه‌ی مقبول‌نمایی اجتماعی^۱ تداخل پیدا کنند. مقبول‌نمایی اجتماعی عبارت است از تمایل به پاسخ‌دهی به ابزارهای روان‌شناختی، بر اساس آنچه مقبول و دل‌خواه جامعه به نظر می‌رسد؛ به جای پاسخ‌دهی واقعی و ارائه‌ی تصویر واقعی از منش خود (کورسینی، ۱۹۹۹). آکوینوو و رید (۲۰۰۲) در تحقیق خود برای ساخت و اعتباریابی مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی» نشان دادند که پاسخ‌دهی مبتنی بر مقبول‌نمایی اجتماعی به مقدار پایینی با مقیاس هویت اخلاقی در ارتباط بود. در واقع این تمایل وجود دارد که مقبول‌نمایی اجتماعی با مقیاس‌ها رابطه نداشته باشد. در صورت وجود رابطه نیز لازم است اثر مقبول‌نمایی از تحقیقاتی که رابطه‌ی سازه‌ی مد نظر محقق و سازه‌ی دیگر را می‌سنجد از رابطه تفکیک شود (رجوع شود به آکینوو و رید، ۲۰۰۲). بنابراین هر چند در تحقیق آکوینوو و رید (۲۰۰۲) بین زیر مقیاس‌های هویت اخلاقی و پاسخ‌دهی مبتنی بر مقبول‌نمایی اجتماعی ارتباط وجود داشت، نبود ارتباط بین مقبول‌نمایی اجتماعی با مقیاس هویت اخلاقی می‌تواند برای تأیید روایی واگرایا افتراقی مقیاس هویت اخلاقی مطلوب باشد.

نظر به نبودن مقیاسی برای سنجش هویت اخلاقی به زبان فارسی، پژوهش حاضر می‌کوشد اعتباری‌کی از رایج‌ترین مقیاس‌های هویت اخلاقی یعنی مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی» (آکوینوو و رید، ۲۰۰۲) یا به تعبیری «مقیاس هویت اخلاقی» (آکینوو، رید، تائو^۲ و فریمن^۳) را در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز بررسی کند.

1. social desirability

2. Thau

3. Freeman

روش

پژوهش حاضر، پژوهشی اعتباریابی است که در آن پس از بررسی اعتبار ترجمه و اعتبار صوری این مقیاس، تلاش می‌شود تا از طریق تحلیل عامل تأییدی اعتبار مدل دو عاملی که آکوینو و رید (۲۰۰۲) بر جامعه‌ی امریکا سنجیدند، بر دانشجویان ایرانی آزمون شود. برای سنجش روایی ملاکی متناسب با هریک از دو زیر مقیاس این پرسشنامه دو سؤال به آزمون اضافه شد. (برای درون‌سازی: تلاش می‌کنم که این ویژگی‌ها را در خود پرورش دهم؛ برای برون‌سازی: از نظر دیگران من دارای این ویژگی‌ها هستم). تناسب محتوای این دو گویه نیز هم‌چون دیگر گویه‌ها در جلسه‌ای متشکل از برخی دانشجویان به بحث گذاشته و توسط سه استاد روان‌شناسی دانشگاه تأیید شد. برای سنجش پایایی این مقیاس از روش همسانی درونی (آلفای کرونباخ) و روش بازآزمایی بر نمونه‌ای دیگر استفاده شد.

علاوه بر این‌ها، برای آزمون روایی همگرا از مقیاس‌هایی برای سنجش دین‌داری و هم‌دلی و برای آزمون روایی واگرا از مقیاسی برای سنجش مقبول‌نمایی اجتماعی استفاده شد. روایی همگرایی یک مقیاس عبارت است از رابطه با سازه‌هایی که پیش‌بینی می‌شود با سازه‌ی مورد سنجش آن مقیاس ارتباط داشته باشند و روایی واگرایی یک مقیاس عبارت است از عدم ارتباط با سازه‌هایی که انتظار می‌رود با سازه‌ای که مقیاس آن را می‌سنجد، در ارتباط نباشند (آناستازی؛ ترجمه‌ی براهنی، ۱۳۷۹).

جامعه‌ی آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری: بر اساس نمونه‌گیری خوشه‌ای

چندمرحله‌ای دو دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی و دانشکده‌ی علوم برای انتخاب ۲۰۰ دانشجو در نظر گرفته شد. هشت کلاس متشکل از چهار کلاس دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی و چهار کلاس از دانشکده‌ی علوم برای آزمون‌گیری انتخاب شد (البته دو برابر این تعداد کلاس در نظر گرفته شد تا در صورت همکاری نکردن استادان برای در اختیار گذاشتن وقت کلاس از کلاس‌های دیگر استفاده شود). با افت نمونه و عدم پاسخ‌دهی یا پاسخ‌دهی ناکامل برخی آزمودنی‌ها، جمعاً ۱۸۰ آزمودنی (۷۶ درصد خانم) در این مرحله به طور کامل به پرسشنامه‌ها پاسخ گفتند. هم‌چنین، برای بررسی پایایی از طریق بازآزمایی ۵۱ نفر از دانشجویان سال اول روان‌شناسی و مشاوره به طور در دسترس انتخاب شدند که با توجه به افت

در بازآزمایی، جمعاً ۳۲ آزمودنی (۲۱ نفر خانم) برای بازآزمایی (بعد از ۵۵ روز) انتخاب شدند. هم چنین ۱۲ دانشجوی ترم دو علوم تربیتی (۶ نفر خانم) به عنوان گروه تمرکز^۱ جهت برای درباره‌ی قابل فهم بودن محتوای آزمون (بررسی اعتبار صوری) به طور دسترس انتخاب شدند.

برای ایجاد انگیزه‌ی پاسخ‌دهی با دقت، به آزمودنی‌های اعتباریابی و بازآزمایی رمزی داده شد تا در صورت تمایل بتوانند از طریق یک وبلاگ بعد از اتمام آزمون از محتوای پرسشنامه‌ها مطلع شده و بتوانند نمره‌ی خود را در هر مقیاس با میانگین دیگر دانشجویان مقایسه کنند. آزمون‌گیری معمولاً با کسب اجازه از استادان در سی دقیقه‌ی آخر کلاس‌ها انجام می‌شد و به طور متوسط ۴۵ دقیقه طول می‌کشید.

ابزار پژوهش:

مقیاس اهمیت برای خوب‌ترین هویت اخلاقی: مقیاس «اهمیت برای خوب‌ترین هویت اخلاقی» مقیاسی خودگزارش‌دهی است که به وسیله آکوینو و رید (۲۰۰۲) ساخته و اعتباریابی شده و دارای دو زیر مقیاس درونی‌سازی^۲ (میزانی که صفات اخلاقی در خود پنداره‌ی فرد مرکزیت یافته) و نمادی‌سازی^۳ (میزانی که هر آزمودنی هویت اخلاقی را در ظاهرش نشان می‌دهد) است. در ابتدا از افراد خواسته می‌شود تا به صفات اخلاقی که در بالای پرسشنامه نوشته شده توجه کنند. صفاتی چون مهربان، عادل، زحمت کش و... پس از آن ۱۰ سؤال درباره‌ی این صفات از آزمودنی‌ها پرسیده می‌شود تا میزانی که داشتن این صفات برای فرد مهم است، تعیین شود. پاسخ‌دهی در مقیاسی از یک (کاملاً مخالف) تا هفت (کاملاً موافق) در هریک از ده سؤال گسترده شده است و نمره‌گذاری سؤالات چهار و هفت به صورت وارونه انجام می‌شود.

آکوینو و رید (۲۰۰۲) برای ساختن این آزمون به پاسخگران لیستی از نه صفت منشی (مثلاً پرستار بودن^۴) دادند و از آن‌ها خواستند تا فردی را که دارای این صفات است، مجسم

1. focus group
2. internalization
3. symbolization
4. Caring

کنند. در مجموع ۳۷۶ صفت ناهم‌پوش بیرون آمد و پس از تحلیل محتوا و پیدا کردن صفات هم‌معنی، ۱۹ صفت متمایز پیدا شد. از آن‌ها هم فقط صفاتی که حداقل ۳۰ درصد پاسخگران بدان پاسخ داده بودند، یعنی نه صفت باقی ماند. در نهایت، بعد از تحلیل عامل اکتشافی و تأییدی دو عامل نمادی‌سازی و درونی‌سازی در هویت اخلاقی کسب شد. در مطالعه‌ی آکوینو و رید (۲۰۰۲) ضمن بررسی رابطه‌ی این دو بعد با سازه‌های همگن و سازه‌های متمایز، نتایج روایی همگرا و واگرای این دو سازه رضایت‌بخش بود. هم‌چنین همسانی درونی از طریق آلفای کرونباخ این دو بعد درونی‌سازی و نمادی‌سازی به ترتیب عبارت است از ۰/۷۷ و ۰/۷۶.

مقیاس سنجش دین داری: این مقیاس توسط آرین (۱۳۷۷) بر اساس اسلام شیعی و بر روی نمونه‌ای از دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی ساخته شده است. مقیاس سنجش دینداری شامل ۲۰ گویه است که پاسخ دهی در مقیاسی هفت تایی از ۱ (به هیچ وجه) تا ۵ (خیلی زیاد) گسترده شده است. هم‌چنین نمره‌گذاری گویه‌های ۱۳ و ۱۷ به صورت وارونه انجام می‌شود. همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ این مقیاس در مطالعه‌ی آرین ۰/۹۲ بود. در تحقیق شهنی، شکر کن و موحد (۱۳۸۳) بر روی دانشجویان شهید چمران ضریب آلفای ۰/۸۹ و اعتبار ملاکی آن با مقیاسی دیگر برابر با ۰/۵۶ ($P < ۰/۰۱$) بود.

مقیاس مقبول‌نمایی اجتماعی مارلو و کران: این مقیاس برای اولین بار توسط کران و مارلو (۱۹۶۰) ساخته شد و شامل ۱۳ گویه است که در مقیاس پاسخ‌دهی خیر (۱) و بلی (۰) گسترش یافته. سؤالات ۵، ۷، ۱۲ و ۱۳ به صورت وارونه نمره‌گذاری می‌شوند. این مقیاس توسط بسیاری از تحقیقات اعتباریابی شده است (مثل رابینت^۱، ۱۹۹۱ اندروز^۲ و میر^۳، ۲۰۰۳ سؤل^۴، ۲۰۰۷)، هم‌چنین اعتباریابی این مقیاس در بسیاری از جوامع به صورت بین فرهنگی نیز توسط وادی^۵، دهورا^۶ و آهکیون^۷ و همکاران، (۲۰۱۰) انجام شده است. ترجمه و اعتباریابی این مقیاس به فارسی توسط نجاریان (۱۹۹۲)؛ به نقل از نجاریان و سودانی، (۱۳۸۰) انجام شده و

1. Robinette
2. Andrews
3. Meyer
4. Seol
5. Verardi
6. Dahourou
7. Ah.Kion

همبستگی آن با ملاک L آزمون MMPI معنی دار بوده است. چون پاسخ دهی به این مقیاس به صورت بلی و خیر (۰ و ۱) بود، عظیم پور، نیسی، شهنی بیلاق و ارشدی (۲۰۱۲) برای بررسی اعتبار درونی این مقیاس از فرمول کدر- ریچاردسون (رجوع شود به آناستازی ترجمه‌ی براهنی، ۱۳۷۹) استفاده کردند که مقدار اعتبار درونی آن در تحقیق عظیم پور و همکاران (۲۰۱۲) برابر با ۰/۵۱ بود.

زیر مقیاس همدلی آزمون هوش هیجانی بار- آن: خرده‌مقیاس همدلی آزمون هوش هیجانی بار- آن (بار-آن، ۱۹۹۷) که برای بررسی روایی همگرای مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی» استفاده شده، شامل شش گویه است که در مقیاسی از یک (کاملاً ناموافق) تا ۵ (کاملاً موافق) گسترده شده است. این مقیاس توسط شمس آبادی (۱۳۸۳) به فارسی ترجمه و اعتباریابی شده که ضریب همسانی درونی (آلفای کرونباخ) آن در مطالعه‌ی شمس آبادی (۱۳۸۳) برابر با ۰/۵۵ بود. این پرسشنامه توسط یکی از نویسندگان این مقاله ترجمه شد و برای بررسی روایی ترجمه توسط سه استاد روان‌شناسی آشنا با زبان انگلیسی دانشگاه با متن انگلیسی مقیاس‌ها مقایسه شده و اصلاحات و تغییراتی در واژه‌پردازی ترجمه وارد شد. سپس از ۱۲ دانشجوی ترم دوم رشته‌ی علوم تربیتی (گروه تمرکز) در جلسه‌ای خواسته شد تا مقیاس‌ها را بخوانند و برداشت خود را از آن بگویند و بر این اساس نیز برای قابل فهم کردن و روان تر کردن جملات پرسشنامه تغییراتی در واژه‌ها و جمله‌بندی پرسشنامه اعمال شد. علاوه بر ۱۰ گویه‌ی اصلی مقیاس، دو گویه‌ی اضافه شده برای بررسی روایی ملاکی نیز، در جلسه با دانشجویان کنکاش شدند و به تأیید سه استاد روان‌شناسی یادشده رسیدند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها: الف. در این پژوهش برای بررسی روایی سازه از طریق روش عامل تأییدی استفاده شد. شاخص‌های برازندگی مورد استفاده در تحلیل عامل تأییدی بدین قرار بود: الف. نسبت مجذورکای به درجه آزادی X^2/df ، ب. شاخص نیکویی برازش^۱ (GFI)، ج. شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته^۲ (AGFI)، د. شاخص برازندگی مقایسه‌ای^۳

1. Goodness of Fit Index (GFI)
2. Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)
3. Comparative Fit Index (CFI)

ه. شاخص برازندگی هنجار شده‌ی بنتلر- بانت^۱ (NFI)، ی. ریشه‌ی خطای تقریب میانگین مجذورات^۲ (RMSEA).

ملاک‌های GFI، AGFI، CFI و NFI شاخص‌هایی هستند که بین صفر و یک گسترده شده‌اند و هر چه به یک نزدیک‌تر شوند، برازندگی بهتری را نشان می‌دهند (هومن، ۱۳۸۷). برای مدلی برازنده، مطلوب است که مجذور کا به درجه‌ی آزادی (X^2/df) کمتر از سه باشد (گیلز^۳، ۲۰۰۲). هم‌چنین بر اساس قاعده‌ای سرانگشتی ریشه‌ی خطای تقریب میانگین مجذورات (RMSEA) کمتر یا مساوی ۰/۰۵ نشانگر برازش مناسب است و مقدار بین ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ نشانگر خطای تقریب قابل قبول و بالاتر از ۰/۱ نشانگر برازش ضعیف است (کلاین^۴، ۲۰۰۵). علاوه بر تحلیل عامل تأییدی، برای بررسی روایی واگرا و همگرا، روایی ملاکی هم‌زمان و هم‌چنین پایایی به روش بازآزمایی از ضریب همبستگی پیرسون و برای بررسی پایایی از طریق همسانی درونی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج برازندگی مدل در تحلیل عامل تأییدی برای مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی» در جدول یک نشان داده شده است. همان‌طور که در این جدول نشان داده شده، شاخص‌های برازندگی در حد پذیرفتنی است و بنابراین مدل اندازه‌گیری تأیید می‌شود.

1 . Bentler–Bonett normed fit index(NFI)

2 . Root Mean Squared Error of Approximation (RMSEA)

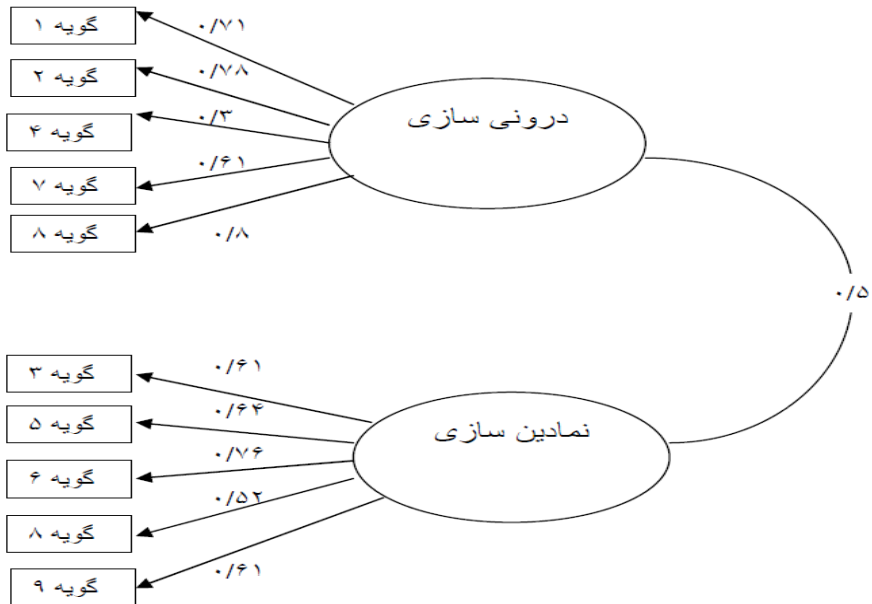
3 . Giles

4. Kline

جدول ۱. شاخص های برازندگی مدل اندازه گیری مقیاس اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی و مقایسه ی آن با مدل آرمانی

RMSEA	CFI	NFI	AGFI	GFI	χ^2/df	
۰/۰۷۲	۰/۷۰۱	۰/۵۲۳	۰/۶۲	۰/۶۴۲	۱/۸۴	مقیاس اخلاقی
هر چه کمتر بهتر و بین ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ منطقی است	هر چه به یک نزدیک تر بهتر است	هر چه به یک نزدیک تر بهتر است	هر چه به یک نزدیک تر بهتر است	هر چه به یک نزدیک تر بهتر است	کمتر از ۳ منطقی است	مدل برازنده

نمودار یک مقدار ضرایب استاندارد رگرسیون (بتای استاندارد) هریک از گویه ها را با عامل خود نشان می دهد. همان طور که نشان داده شده، بتای گویه ها بین ۰/۳ و ۰/۸ است. به علاوه مقدار کوارینانس دو بعد ۰/۵ است.

نمودار ۱. ضرایب استاندارد رگرسیون (بتا) و کوارینانس بین ابعاد مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی»

جدول ۲. روابط بین متغیرها

درونی سازی	نمادی سازی	
۰/۲۶۴**	۰/۱۸۹*	همدلی
۰/۳۱۳**	۰/۱۴۴	دینداری
۰/۲۷**	۰/۱۹۳*	مقبول‌نمایی اجتماعی
۰/۷۴۶**	۰/۴۱۵**	گویه‌ی اضافه

($P < 0/05$)^{*} و ($P < 0/01$)^{**}

جدول دو مقدار روایی ملاکی به شکل رابطه‌ی بین هریک از ابعاد و گویه‌ی اضافه و روایی هم‌گرا به شکل رابطه با همدلی و دین داری و روایی واگرا به شکل ارتباط با مقیاس مقبول‌نمایی اجتماعی را نشان می‌دهد. هم‌چنین نتایج پایایی از طریق بازآزمایی و همسانی درونی در جدول سه نشان داده شده است.

جدول ۳. پایایی خرده‌مقیاس‌های هویت اخلاقی

بازآزمایی	همسانی درونی	خرده‌مقیاس‌ها
۰/۵۰۵**	۰/۷۷۶	درونی سازی
۰/۳۶۴*	۰/۷۷۶	نمادی سازی

($P < 0/05$)^{*} و ($P < 0/01$)^{**}

همان‌طور که در این جدول مشاهده می‌شود ضریب همبستگی در آزمون اولیه و بازآزمایی آن در هر دو زیر مقیاس معنی‌دار و همسانی درونی (آلفای کرونباخ) هر دو زیر مقیاس در حد بالایی است (۰/۷۷۶ و ۰/۷۷۶).

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه نتایج تحقیقات روان‌شناسان اخلاق حمایت قابل توجهی را از سازه‌ی هویت اخلاقی و اهمیت این سازه در پیش‌بینی رفتارهای اخلاقی نشان داده است (شائو و همکاران، ۲۰۰۹). یکی از مباحث مهم در روان‌شناسی اخلاق، جهان‌شمول‌بودن یا فرهنگ‌بسته بودن ملاحظات و ارزش‌های اخلاقی است (گیبز^۱، باسینگر^۲، کریم^۱، اسنری^۲، ۲۰۰۷). از این رو انجام تحقیقاتی

1. Gibbs
2. Basinger

درباره‌ی رفتار و نگرش‌های اخلاقی در جوامع دیگر، تا حد زیادی می‌تواند به سؤالات مطرح شده از این مباحث پاسخ گوید. با وجود این، در باره‌ی سازه‌ی مهم هویت اخلاقی که ارزشمندی اخلاق را در افراد می‌سنجد، مقیاس مناسبی به زبان فارسی موجود نبود. همان‌طور که دریافته‌های تحقیق حاضر نشان داده شد، به جز در روایی واگرا (با مقبول‌نمایی اجتماعی)، روایی و پایایی مقیاس حاضر مناسب بود. همان‌طور که گفته شد مطلوب این است که ابزارهای خودسنجی با مقبول‌نمایی اجتماعی دارای ارتباط معنادار نداشته باشند و معناداری این رابطه می‌تواند مغایر با روایی واگرای مقیاس‌های خودسنجی باشد. معنادار شدن رابطه‌ی این سازه با مقبول‌نمایی اجتماعی در تحقیق حاضر می‌تواند نشانگر این باشد که در مواردی سنجه‌ی هویت اخلاقی، ممکن است با تمایل افراد برای خوب‌نشان دادن خود (مقبول‌نمایی اجتماعی) آمیخته شود.

البته توجه به این مسأله اهمیت دارد که خود اکیینو و رید (۲۰۰۲) نیز در تحقیق خود برای ساخت مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی» رابطه‌ی معنی‌دار هر دو زیر مقیاس این آزمون را با مقبول‌نمایی اجتماعی نشان دادند و برای بررسی همبستگی این مقیاس با برخی سازه‌ها، اثر مقبول‌نمایی اجتماعی را از رابطه تفکیک کردند. بنابراین، هر چند نبود این رابطه مطلوب‌تر است؛ اما وجود این رابطه دور از انتظار نیست. البته راه‌حل‌هایی برای پالایش آمیختگی سنجه‌ی هویت اخلاقی با ابزار حاضر و مقبول‌نمایی اجتماعی وجود دارد. توصیه می‌شود در هنگام استفاده از مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی»، مقبول‌نمایی اجتماعی نیز سنجه‌ی شده و از طریق روش‌های آماری (مانند همبستگی تفکیکی^۳) اثر مقبول‌نمایی اجتماعی از روابط همبستگی تفکیک شود.

سپاسگزاری: شایسته است از راهنمایی‌های خانم پروفسور مهناز مهربابی‌زاده هنرمند و آقایان دکتر ذک‌اله مروتی، دکتر منصور سودانی و دکتر غلامرضا مکتبی از دانشگاه شهید چمران اهواز تشکر و تقدیر کرد. هم‌چنین لازم است تا از آقایان پروفسور گوستاوو کارلو از دانشگاه

1. Grime
2. Snarey
3. part correlation

میسوری و پروفیسور آمریکوز رید از دانشگاه پنسیلوانیا که پاسخ گوی مکاتبات بوده و اجازه داده‌اند مقیاس هایشان به فارسی ترجمه گردد کمال امتنان را داشت.

منابع

آرین، خدیجه (۱۳۷۷). ارتباط بین دین داری و بهزیستی در ایرانیان ساکن کانادا. *پایان نامه‌ی منتشر نشده‌ی دکترای دانشگاه علامه طباطبایی*.

آناستازی، آن (۱۳۷۹). *روان آزمایی*. ترجمه‌ی محمد نقی براهنی. تهران: موسسه‌ی انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.

شمس آبادی، روح الله (۱۳۸۳). *هنجاریابی و بررسی ساختار عاملی پرسشنامه‌ی هوش هیجانی بار-آن (Bar-on)* در بین دانش آموزان دبیرستانی شهر مشهد، *پایان نامه کارشناسی ارشد منتشر نشده‌ی کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی*. دانشگاه علوم پزشکی ایران: انستیتو روانپزشکی تهران.

شهنی ییلاق، منیجه؛ شکر کن، حسین؛ و موحد، احمد (۱۳۸۳). رابطه‌ی علی بین نگرش مذهبی، خوشبینی، سلامت روانی و جسمانی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. *نشریه‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز*، ۳(۱۱)، ۹۹-۱۱۴.

کار، آلن (۱۳۸۷). *روان‌شناسی مثبت، علم شادمانی و نیرومندی‌های انسان*. ترجمه‌ی حسن پاشا شریفی و جعفر نجفی زند. تهران: انتشارات سخن.

نجاریان، بهمن. سودانی، منصور (۱۳۸۰). ساخت و اعتباریابی مقیاسی برای سنجش تحریف واقعیت. *مجله‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز*، ۸(۱ و ۲)، ۹۹-۱۱۴. هولمز. آر. ال (۱۳۸۵). *مبانی فلسفه‌ی اخلاق*. ترجمه‌ی مسعود علیا. تهران: انتشارات ققنوس.

هومن، حیدر علی (۱۳۸۷). *مدل‌یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل*. تهران: انتشارات سمت.

Andrews, P., & Meyer, R. G. (2003). Marlowe-Crowne social desirability scale and short form C: forensic norm. *Journal of clinical psychology*, 59(4), 483-492.

- Aquino, K., Freeman, D., Reed, A., Lim, V. K. G. & Felps, W. (2009). Testing a social-cognitive model of moral behavior: The interactive influence of situations and moral identity centrality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97, 123-141.
- Aquino, K., & Reed, A. (2002). The Self-Importance of Moral Identity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(6), 1423–1440
- Aquino, K., Reed, A., Thau, S., & Freeman, D. (2007). A grotesque and dark beauty: How moral identity and mechanisms of moral disengagement influence cognitive and emotional reactions to war. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43, 385–392.
- Arnold, M. L. (2000). Stage, Sequence, and Sequels: Changing Conceptions of Morality, Post-Kohlberg. *Educational Psychology Review*, 12(4), 365-383.
- Azimpuor, A., Neasi A., Shehni- Yailagh M., & Arshadi N. (2012) Validation of “Prosocial Tendencies Measure” in Iranian University Students, *Journal of Life Science and Biomedicine*, 2 (2), 34-42.
- Crowne, D. P., & Marlowe. D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of Consulting Psychology*, 24, 349-354.
- Corsini, R. J., (1999). *The dictionary of psychology*. Philadelphia: Bruner/ Mazel.
- Doris, J., & Stich, S. (2006). Moral psychology: Empericl approaches. Stanford encyclopedia of philosophy. <http://www.plato.stanford.edu/entries/moral-psych-emp>.
- Eisenberg, N., Carlo, G., Murphy, B., & Van Court., P. (1995). Prosocial Development in Late Adolescence: A Longitudinal Study. *Child Development*, 66, 1179- 1197
- Eisenberg, N., Guthrie, I. K. Murphy, B. C., & Shepard S.A. (2005). Age Changes in Prosocial Responding and Moral Reasoning in Adolescence and Early Adulthood. *Journal of research on adolescence*, 15(3), 235–260.
- Eisenberg, N., Guthrie, I. K., Murphy, B. C., Shepard, S. A., Cumberland, A., & Carlo, G. (1999). Consistency and development of prosocial dispositions: A longitudinal study. *Child development*, 70 (6), 1360-1372.

- Eisenberg, N., & Morris, A. S. (2001). The origins and social significance of empathy-related responding. a review of empathy and moral development: implications for caring and justice by M. L. Hoffman. *Social Justice Research, 14*(1), 91-120.
- Eisenberg, N., & Okun, M. A. (1996). The Relations of Dispositional Regulation and emotionality to elders' empathy-related responding and affect while *volunteering*. *Journal of Personality, 64*(1), 157-183.
- Furrow, J. L., King, P. E., & White, K. (2004). Religion and positive youth development: Identity, meaning, and prosocial concern. *Aplaid developmental science, 8*(1), 17-26.
- Gibbs, J. C., Basinger, K. S., Grime, R. L., & Snarey, J. R. (2007). Moral judgment development across cultures: Revisiting Kohlberg's universality claims. *Developmental Review, 27*, 443-500.
- Giles, D. C., (2002). *Advanced research method in psychology*. New York : Rutledge.
- Hardy, S. A. (2006). Identity, Reasoning, and Emotion: An Empirical Comparison of Three Sources of Moral Motivation. *Motiv Emot, 30*, 207-215.
- Hardy, S., A., & Carlo, G., (2005). Identity as a source of moral motivation. *Human Development, 48*, 232-256.
- Hardy, S. A., Bhattacharjee, A., Reed, A., & Aquino, K. (2010). Moral identity and psychological distance: The case of adolescent parental socialization. *Journal of Adolescence, 33*, 111-123.
- Hardy, S, A., & Kisling, J., w., (2006). Identity Statuses and Prosocial Behaviors in Young Adulthood: A Brief Report. *An interpersonal journal of theory and research, 6*(4), 363-369
- Huebner, B., Dwyer, S., & Hauser, M. (2008). The role of emotion in moral Psychology. *Trends in Cognitive Sciences, 13*(1), 1-13.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York and London: the Guilford press.
- Macleon, A. M., Walker, L. J., & Matsuba, M.K. (2004). Transcendence and the moral self: Identity Integration, religion, and moral life. *Journal for the Scientific Study of Religion, 43*(3), 429-437
- Penner, L. A., Dovidio, J. F., Piliavin, J. A., & Schroeder, D. A. (2005). Prosocial behavior: Multilevel Perspectives. *Annual Review of psychology, 56*, 365-92.

- Piliavin, J. A., & Charng, H-W. (1990). Altruism: a review of recent theory and research. *Annual review of sociology*, 16, 27-65.
- Robinette, R. L. (1991). The relationship between the Marlowe-Crowne form C and the validity scales of the MMPI. *Journal of clinical psychology*, 47(3), 396-399.
- Seol, H. (2007). A psychometric investigation of Marlowe-Crowne social desirability scale using rash measurement. American counseling association. *Measurement and evaluation in counseling and development*, 40, 155-168.
- Shao, R., Aquino, K., & Freeman, D. (2008). Beyond moral reasoning: A review of moral identity research and its implication for business busuness ethics. *Business Ethics Quarterly*, 18(4), 513-540
- Sunste, C. R. (2005). Moral heuristics. *behavioral and brain sciences*. 28, 531-573.
- Verardi, S., Dahourou, D., Ah-Kion, G., Bhowon, U., Tseung, C. N., Amoussou-Yeye, D., Adjahouisso, M., Bouatta, C., Cissé, D.D., Mbodji, M., Barry. O., Minga Minga, D., Ondongo, F., Tsokini, D., Rigozzi, C., Meyer de Stadelhofen, F., & Rossier, J. (2010). Psychometric Properties of the Marlowe-Crowne Social Desirability Scale in Eight African Countries and Switzerland. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 41(1), 19-34.

ضمیمه:

مقیاس «اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی» و کلید آن

(حروف و، ن، د، که کلید آزمون هستند، هنگام اجرا حذف شود)

فهرست زیر برخی از صفات و ویژگی‌هایی را عنوان می‌کند که ممکن است توصیف کننده‌ی فرد باشد یا نباشد. لطفاً به این صفات توجه کنید: **مراقبت کننده (پرستار)، دل سوز، عادل، دوستانه،**

بخشنده، مددکار (کمک کننده)، زحمت کش، درست کار، مهربان.

شاید شما آن فردی باشید که دارای ویژگی‌های بالا است و شاید هم نه. برای لحظه‌ای فردی را تجسم کنید که دارای ویژگی‌هاست. تجسم کنید که چنین فردی چگونه فکر می‌کند؛ چه احساساتی دارد و چگونه رفتار می‌کند. وقتی به روشنی توانستید فردی را با این ویژگی‌ها تجسم کنید، به سؤالات زیر پاسخ دهید (در پاسخنامه دور عددی که بیش تر با نظر شما هماهنگ است دایره بکشید).

د: ۱. این به من احساس خوبی می‌دهد که فردی هستم که دارای این ویژگی‌هاست.

د: ۲. این که فردی هستم که دارای این مشخصه‌هاست، قسمت مهمی از وجود من را تشکیل می‌دهد.

ن: ۳. من غالباً پوشش و لباس‌هایم را طوری انتخاب می‌کنم که نشان دهد دارای این ویژگی‌ها هستم.

د: ۴. من سرافکنده و خجالت‌زده می‌شوم از این که فردی باشم که دارای این ویژگی‌هاست (و)

ن: ۵. آن چیزهایی که در اوقات فراغتم انجام می‌دهم (کارهای جنبی و ذوقیم) به روشنی نشان می‌دهد که من دارای این ویژگی‌ها هستم.

ن: ۶. نوع کتاب‌ها و نشریه‌هایی که می‌خوانم، نشانگر این است که واجد این صفات هستم.

د: ۷. داشتن یا نداشتن این ویژگی‌ها برای من مهم نیست (و)

ن: ۸. این واقعیت که من دارای این ویژگی‌ها هستم، توسط دیگران با عضویت من در مؤسسات و سازمان‌های خاص مشخص می‌شود.

ن: ۹. از آن جا که من به طور فعال در فعالیت‌هایی درگیرم، در منظر دیگران دارای این مشخصه‌ها به نظر می‌رسم.

د: ۱۰. من قویاً تمایل دارم که این ویژگی‌ها را داشته باشم.

د: درونی‌سازی ن: نمادی‌سازی و: کد گذاری وارونه

مقیاس پاسخ‌دهی:

شماره سؤال	به شدت مخالف					به شدت موافق
۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶ ۷